

syn til Kjøbstadmøllerne. Man har vel under tiden hørt anføre, at de hidtilværende Kjøbstadmøllere have været udsatte for Plagerier, at Kjøbstadmøllerne have været undergivne Consumtionstvang, og at denne Omstændighed skulde give dem Krav paa at komme i en gunstigere Stilling end den, hvori de hidtil have været. Men dette er dog en heel forkeert Besagningsmaade; man maa tvertimod see Sagen fra den Side, at, naar Kjøbstadmøllerne ere blevne frie for det Plageri, som hidtil har været en Følge af Consumtionen, da kunne de ogsaa taale en friere Ordning af den hele Næringsvei. Jeg troer virkelig, at man nødvendigviis maa sætte sig paa dette Standpunkt, naar man vil gjennemføre Lovforslaget til nogen sand Nytte for Befolkningen, og det gaaer paa ingen Maade an i en saa vigtig Sag at tage overveiende Hensyn til Møllernes Interesse.

Utsættelse: Det ærede Medlem, som sidst talte, nævnte ikke mellem de for Befolkningen vigtige Paragrapher, som denne Lov indeholder, § 14, der siger, at der vil komme en Tid, da der vil blive fuldkommen Frihed i denne Næring. Dette er Lovens vigtigste Bestemmelse. Om den Tid, der i saa Henseende fastsættes, er for lang eller for kort, kunne vi nærmere komme til at omhandle. Som sagt, det er Lovens vigtigste Bestemmelse, og, naar man vil være misfornøiet med Loven og ikke nævner denne Bestemmelse, forekommer det mig ikke, at man gaaer rigtigt afveieende tilværks. Det er vist heller ikke ganske rigtigt, hvad det ærede Medlem forudsatte, at Hartkornskatten paa Møllerne er en Art Nærings- eller Driftsskat. Hartkornskatten paa Møllenæringen hidrører fra den Tid, da maaskee alle Møller vare Vandmøller; det er en Grundskat paa det Vandareal, som Vandmøllerne benyttede til deres Drift, og saaledes vil der, dersom man tager Hartkornet bort fra Møllerne, efter al Sandsynlighed for Diebliffet findes et Areal i Landet, som intet Hartkorn bærer, det Areal, som tidligere var Vandareal, og som for Diebliffet er op hørt at være det derved, at Vandløbene i betydelig Grad ere udtørrede; dersom man ikke ved Skyldførelsen eller ved Matriculen finder alt dette Areal inddraget under Hartkornet i

Almindelighed, saa ligger det under Møllernes Hartkorn, og, naar man tager dette bort, bliver der af en Deel af det Areal, som for Diebliffet er productivt for andre Gjenstande, deels endog saa er Agerjord, ikke ydet nogen Afgift. Jeg vil meget gjerne indrømme, at i Tidens Løb er denne Hartkornsaugift paa Møllerne lidt efter lidt blevet en blandet Afgift, at der er kommet en Mængde Bindmøller, som ikke før have været, paa hvilke der er lagt Hartkornsskyld, og hvor denne Skyld altsaa er lagt som et Sammenligningsled med de da alt eksisterende Møller, hvorved altsaa Afgiften er bleven en blandet; men, naar man med saa stor Sikkerhed siger, at den ikke er Andet end en Næringskat, saa troer jeg, man tager feil. Men det være nu en Næringskat eller ikke, saa er der jo ogsaa raadet Bod herpaa i denne Lov, idet det ligeledes er fastsat, at denne Skat skal ophøre. Vi maae erindre, at, hvad vi her gjøre, er omtrent det Samme, som vi gjorde ved Frihartkornet. Istedetfor at sige: Imorgen skal Frihartkornet afløses, da skal det høre op, da skal det betale lige Skat med andet, sagde vi: Om saa og saa mange, om nogle Aar — jeg troer, det var 30 eller 40 Aar, det tilsidst blev — skal det være afløst; vi sagde: Saa Meget give vi, saa mange Aar betale vi for. Her sige vi: Om 10 Aar; vi sige, kort sagt, at der skal indrømmes en Tid, i hvilken de Folk, som med fuld Tillid til de nærværende Forhold for Diebliffet have deres Formue staaende i den vedkommende Bedrift, kunne frigjøre sig for altfor store Tab, forinden de gaae over i den nye Stilling, og dette forekommer mig at indeholde noget Billigt. Om man har taget en for lang eller en for kort Tid, det kunne vi jo senere afgjøre; men man bør indrømme nogen Tid, og, naar det ærede Medlem sagde et Aar eller to Aar, da troer jeg vel, at det er temmelig Lidet, men det indeholder dog idetmindste Saameget, at ogsaa han havde en Følelse af, at det, at gjøre det strax, var at gjøre det lidt for gesvindt; han vil indrømme saa Lidt som muligt, men han vil dog indrømme Noget. Men eet eller to Aar er dog i Forhold af denne Art vistnok temmelig knapt. Naar det ærede Medlem dernæst har meent, at de nuværende Møller omkring